Arbetsrätt vid konkurs

Advokatdagarna

8 november 2012

Advokaten Erik Danhard

Hamilton Advokatbyrå

Dagordning

1. Nyheter
   - Lagändringar
   - Avgjorda och pågående mål
2. Ett förtvivlat rättsläge

1. Nyheter

Nyheter på insolvensområdet

- Prisbasbelopp 2013 – 44 500 kr (178 000 kr)

Domar / Pågående mål

- Ett ackords inverkan på lönegarantiregressen (NJA 2011 s. 849 ; se Förvaltningsrätten i Göteborg mål 1420/12E, dom den 2 juli 2012)
- Kvittning lönegaranti mot skattekonto (HD mål T 1882-11. Pt beviljat)
- Omotiverat med krav på anmälan till Arbetsförmedlingen (Van Ardennen, domstolens dom den 17 november 2011 i mål C-435/10)

van Ardennen,

- 30. […] Betalningen av en sådan fordran, en fordran som arbetsgivaren objektivt hade varit skyldig att betala före konkursen, omfattas av artikel 3 i direktiv 80/987 och är garanterad enligt denna bestämmelse.
- 38. Medlemsstaterna har enligt artikel 10 i direktiv 80/987 visserligen möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att undvika missbruk.
- Direktivet utgör hinder för lagstiftning enligt vilken det ”föreskrivs att en arbetstagare, för full rätt till ersättning för utestående lönefordringar vid en arbetsgivares insolvens, är skyldig att registrera sig som arbetssökande”

2. Ett förtvivlat rättsläge

En rättslig bakgrund

Direkt effekt

- EG-rättslig princip - direktiv
- Om direkta rättigheter till enskilda
- Inte gällande lönegarantidirektivet
- För Sveriges del?
- Soghra Gharehveran [2001] REG I-7687
  - KonkursArbetsrätt sid 176
  - har direkt effekt i Sverige
  - men först tolkning

Lönegarantidirektivet

- Vad lönegarantin ska omfatta
  - Artikel 3 – Säkerställa betalning av utestående fordringar (fordringar enligt anställningsavtalet)
- En principiell garanti för utestående fordringar

Lönegarantidirektivet

- Begränsningar
  - Artikel 4 punkt 2 - Tidsmässig begränsning (jfr 12 § FRL)
  - Artikel 4 punkt 3 - Beloppsbegränsning
- Undantag
  - Artikel 12 a Nödvändiga åtgärder missbruk
  - Artikel 12 b Hemliga överenskommelser
  - Artikel 12 c Närstående

Fordran

Betalningsrätt
5 kap 2 § KL

Förmånsrätt
12 § FRL

Lönegarantirätt
LGL

Rätt till lönegaranti enligt lönegarantidi-rektivet

Fördragskonform tolkning

Direkt effekt

Lönegarantidirektivet

- Lönegarantidirektivet innefattar en direkt garanti (KonkursArbetsrätt sid 220)
- Lönegarantidirektivet står över svensk lag
- Lönegarantidirektivet behöver inte åberopas i domstol eller vid annan handläggning
- Lönegarantidirektivet gäller endast arbetstagares rätt till lönegaranti

JT 2011-12
NR 3 s. 513

Lönegaranti och utdelning vid konkurs – dissonans i lagtext och kontext med anledning av EU-rättslig direkt effekt

ERIK DANHARD*

En dom från EU-domstolen väcker frågan om svensk rätt på området lönegaranti vid konkurs är förenlig med EU-rätten. Rättsläget aktualiserar flera praktiska frågor beträffande hanteringen av lönegaranti. Med anledning av regeluppbyggnaden i Sverige diskuteras även på vilket sätt domen kan ha betydelse för den inbördes rättsliga relationen mellan samtliga aktörer i samband med utdelning i en konkurs. Frågan ställs om en och samma paragraf kan ha en innebörd i ett visst sammanhang och en annan i ett annat sammanhang.

1. De svenska lönegarantireglerna

Först något om den rättsliga bakgrunden. Hanteringen av lönefordringar i en konkurs – med eller utan betalning via den statliga lönegarantin – innefattar en tillämpning av flera olika regler.[1]

1.1 Fordran

Till en början är det givetvis en förutsättning att det föreligger en fordran enligt arbetsrättsliga kontraktuella principer. Detta grundläggande moment kan i den praktiska tillämpningen ofta bli förbisett. Frågan får särskild aktualitet när det gäller löneförmåner till en arbetstagare som har blivit uppsagd. I denna situation

* Advokat och delägare i Hamilton Advokatbyrå. Artikeln har arbetats fram i nära samarbete med Hamiltons obeståndsgrupp; särskilt advokaten Johan Linder.

1 För en fullständig redovisning av lönegarantireglerna se Erik Danhard, KonkursArbetsrätt, Lars Åhnberg AB, 4 uppl., 2009. Se vidare Gösta Walin, Bengt Rydin och Tuula T Kihlgren, Förmånsrättslag, lönegaranti, kvittning mot lön m.m., Norstedts Juridik, 4 uppl., 2004 samt Gösta Walin och Torkel Gregow, Förmånsrättslagen, lönegarantilagen m.m., Norstedts Juridik, 6 uppl., 2010. Se även Skatteverket, Handledning för borgenärsarbetet, Utgåva 2 2011, s. 551 ff.

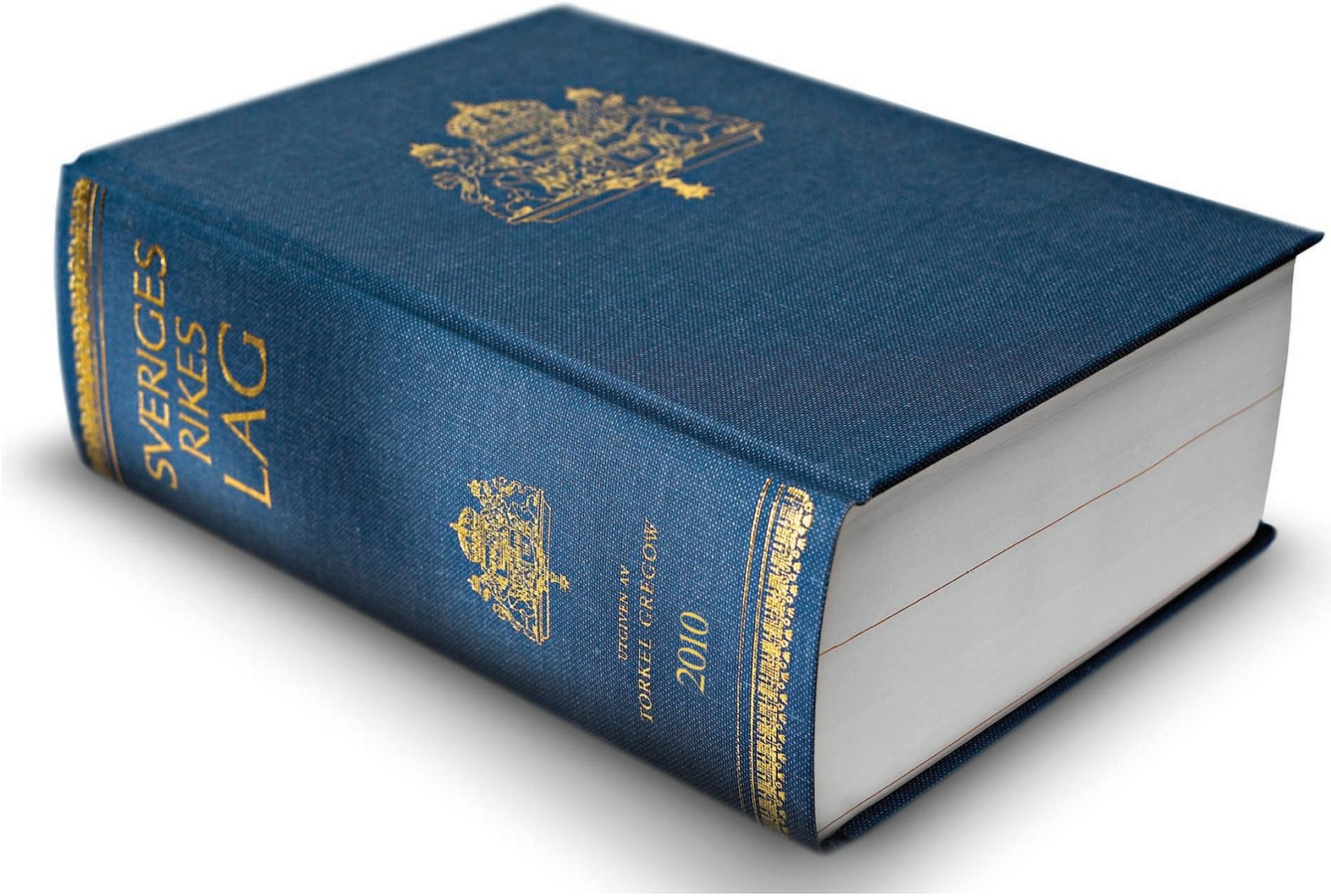

KONKURSARBETSRÄTT

i. Betalningsrätt

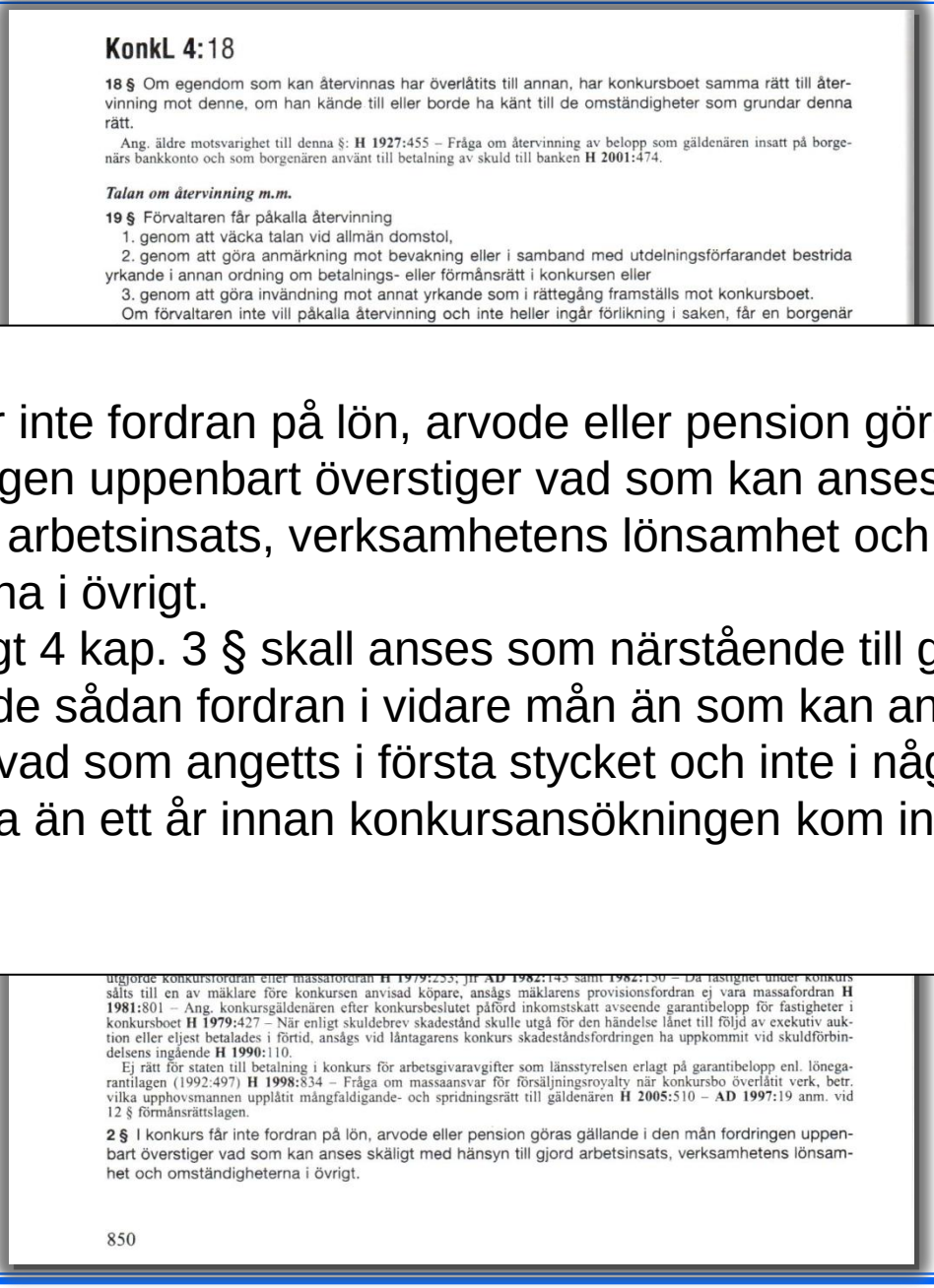

KonkL 4:18

18 § Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Ang. äldre motsvarighet till denna §: **H 1927:**455 – Fråga om återvinning av belopp som gäldenären insatt på borgenärs bankkonto och som borgenären använt till betalning av skuld till banken **H 2001:**474.

Talan om återvinning m.m.

19 § Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,
2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller
3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär

utgjorde konkursfordran eller massafordran **H 1979:**253; jfr **AD 1982:**143 samt **1982:**150 – Då fastighet under konkurs sålts till en av mäklare före konkursen anvisad köpare, ansågs mäklarens provisionsfordran ej vara massafordran **H 1981:**801 – Ang. konkursgäldenären efter konkursbeslutet påförd inkomstskatt avseende garantibelopp för fastigheter i konkursboet **H 1979:**427 – När enligt skuldebrev skadestånd skulle utgå för den händelse lånet till följd av exekutiv auktion eller eljest betalades i förtid, ansågs vid låntagarens konkurs skadeståndsfordringen ha uppkommit vid skuldförbindelsens ingående **H 1990:**110.

Ej rätt för staten till betalning i konkurs för arbetsgivaravgifter som länsstyrelsen erlagt på garantibelopp enl. lönegarantilagen (1992:497) **H 1998:**834 – Fråga om massaansvar för försäljningsroyalty när konkursbo överlåtit verk, betr. vilka upphovsmannen upplåtit mångfaldigande- och spridningsrätt till gäldenären **H 2005:**510 – **AD 1997:**19 anm. vid 12 § förmånsrättslagen.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

850

5 kap.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

Betalningsrätt

- Nyttan avgörande
- Tillämpning:
  - Outtagen lön längre tid
  - Stora anspråk – höga löner (NJA 1987 s. 120)
  - Ekonomiskt skadestånd (NJA 1993 s. 22)
  - Svarta löner (RIC 54/00)
  - Näringsförbud (RIC 35/05)
- Förenligt med direktivet (KonkursArbetsrätt sid 220 f.)?

Rättsverkan vid lönegaranti

- Tolkning gäller alltid?
  - NJA 2010 s. 434: Bestämmelsen i 5 kap. 2 § konkurslagen måste, när den begränsar rätten till lönegaranti, tolkas fördragskonformt. Det innebär, såvitt nu är av intresse, att bestämmelsen ska tolkas så att den tar sikte på att förhindra missbruk av lönegarantin, trots att bestämmelsen i andra sammanhang närmast syftar till att utgöra ett skydd för det samlade borgenärsintresset.

Rättsverkan i andra situationer

- Arbetstagaren gör gällande anspråk utöver lönegarantin
- Statens regress 28 § LGL
- Återvinning 4 kap 8 § KL
- Vid företagsrekonstruktion
- Bestämmelsen ska i dessa fall tillämpas enligt sin ursprungliga innebörd
  - En tillämpning vid lönegaranti – en annan vid utdelningsförslag
  - Tveksamhet vid återvinning

KonkL 4:18

18 § Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Ang. äldre motsvarighet till denna §: **H 1927:**455 – Fråga om återvinning av belopp som gäldenären insatt på borgenärs bankkonto och som borgenären använt till betalning av skuld till banken **H 2001:**474.

Talan om återvinning m.m.

19 § Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,
2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller
3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär

5 kap.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

utgjorde konkursfordran eller massafordran **H 1979:**253; jfr **AD 1982:**143 samt **1982:**150 – Då fastighet under konkurs sålts till en av mäklare före konkursen anvisad köpare, ansågs mäklarens provisionsfordran ej vara massafordran **H 1981:**801 – Ang. konkursgäldenären efter konkursbeslutet påförd inkomstskatt avseende garantibelopp för fastigheter i konkursboet **H 1979:**427 – När enligt skuldebrev skadestånd skulle utgå för den händelse lånet till följd av exekutiv auktion eller eljest betalades i förtid, ansågs vid låntagarens konkurs skadeståndsfordringen ha uppkommit vid skuldförbindelsens ingående **H 1990:**110.

Ej rätt för staten till betalning i konkurs för arbetsgivaravgifter som länsstyrelsen erlagt på garantibelopp enl. lönegarantilagen (1992:497) **H 1998:**834 – Fråga om massaansvar för försäljningsroyalty när konkursbo överlåtit verk, betr. vilka upphovsmannen upplåtit mångfaldigande- och spridningsrätt till gäldenären **H 2005:**510 – **AD 1997:**19 anm. vid 12 § förmånsrättslagen.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

- med avseende på lönegaranti- regress och utdelning men inte lönegaranti -

Närstående

- Möjligt med särskilda regler (Walcher)
- KonkursArbetsrätt sid 225 och 228
- Möjligt att skälighetsbestämma i större utsträckning

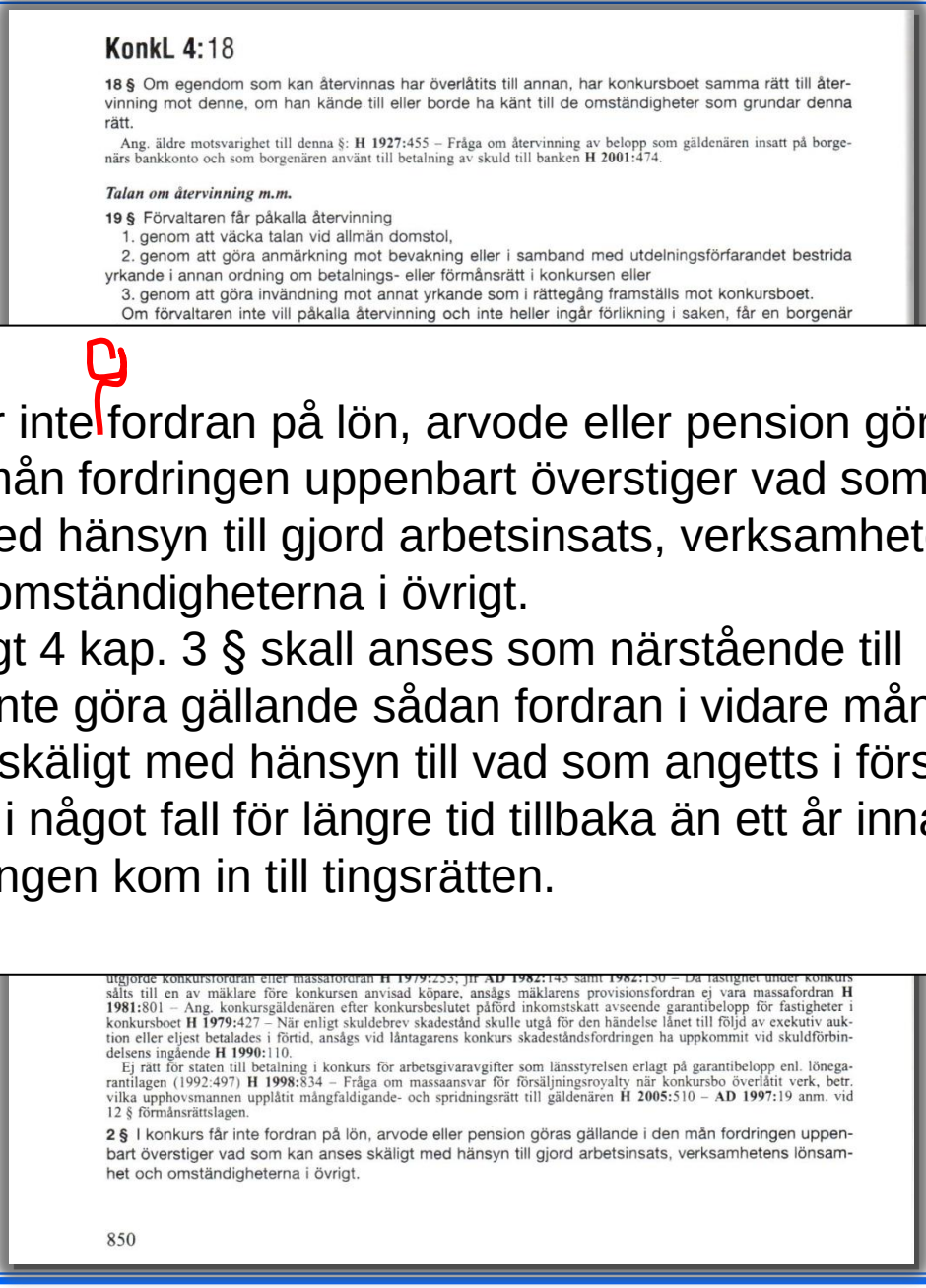

KonkL 4:18

18 § Om egendom som kan återvinnas har överlåtits till annan, har konkursboet samma rätt till återvinning mot denne, om han kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar denna rätt.

Ang. äldre motsvarighet till denna §: **H 1927:**455 – Fråga om återvinning av belopp som gäldenären insatt på borgenärs bankkonto och som borgenären använt till betalning av skuld till banken **H 2001:**474.

Talan om återvinning m.m.

19 § Förvaltaren får påkalla återvinning

1. genom att väcka talan vid allmän domstol,
2. genom att göra anmärkning mot bevakning eller i samband med utdelningsförfarandet bestrida yrkande i annan ordning om betalnings- eller förmånsrätt i konkursen eller
3. genom att göra invändning mot annat yrkande som i rättegång framställs mot konkursboet.

Om förvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingår förlikning i saken, får en borgenär

5 kap.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

Den som enligt 4 kap. 3 § skall anses som närstående till gäldenären får inte göra gällande sådan fordran i vidare mån än som kan anses skäligt med hänsyn till vad som angetts i första stycket och inte i något fall för längre tid tillbaka än ett år innan konkursansökningen kom in till tingsrätten.

utgjorde konkursfordran eller massafordran **H 1979:**253; jfr **AD 1982:**143 samt **1982:**150 – Då fastighet under konkurs sålts till en av mäklare före konkursen anvisad köpare, ansågs mäklarens provisionsfordran ej vara massafordran **H 1981:**801 – Ang. konkursgäldenären efter konkursbeslutet påförd inkomstskatt avseende garantibelopp för fastigheter i konkursboet **H 1979:**427 – När enligt skuldebrev skadestånd skulle utgå för den händelse lånet till följd av exekutiv auktion eller eljest betalades i förtid, ansågs vid låntagarens konkurs skadeståndsfordringen ha uppkommit vid skuldförbindelsens ingående **H 1990:**110.

Ej rätt för staten till betalning i konkurs för arbetsgivaravgifter som länsstyrelsen erlagt på garantibelopp enl. lönegarantilagen (1992:497) **H 1998:**834 – Fråga om massaansvar för försäljningsroyalty när konkursbo överlåtit verk, betr. vilka upphovsmannen upplåtit mångfaldigande- och spridningsrätt till gäldenären **H 2005:**510 – **AD 1997:**19 anm. vid 12 § förmånsrättslagen.

2 § I konkurs får inte fordran på lön, arvode eller pension göras gällande i den mån fordringen uppenbart överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt.

850

- med avseende på lönegaranti-regress och utdelning men inte lönegaranti

-

nog

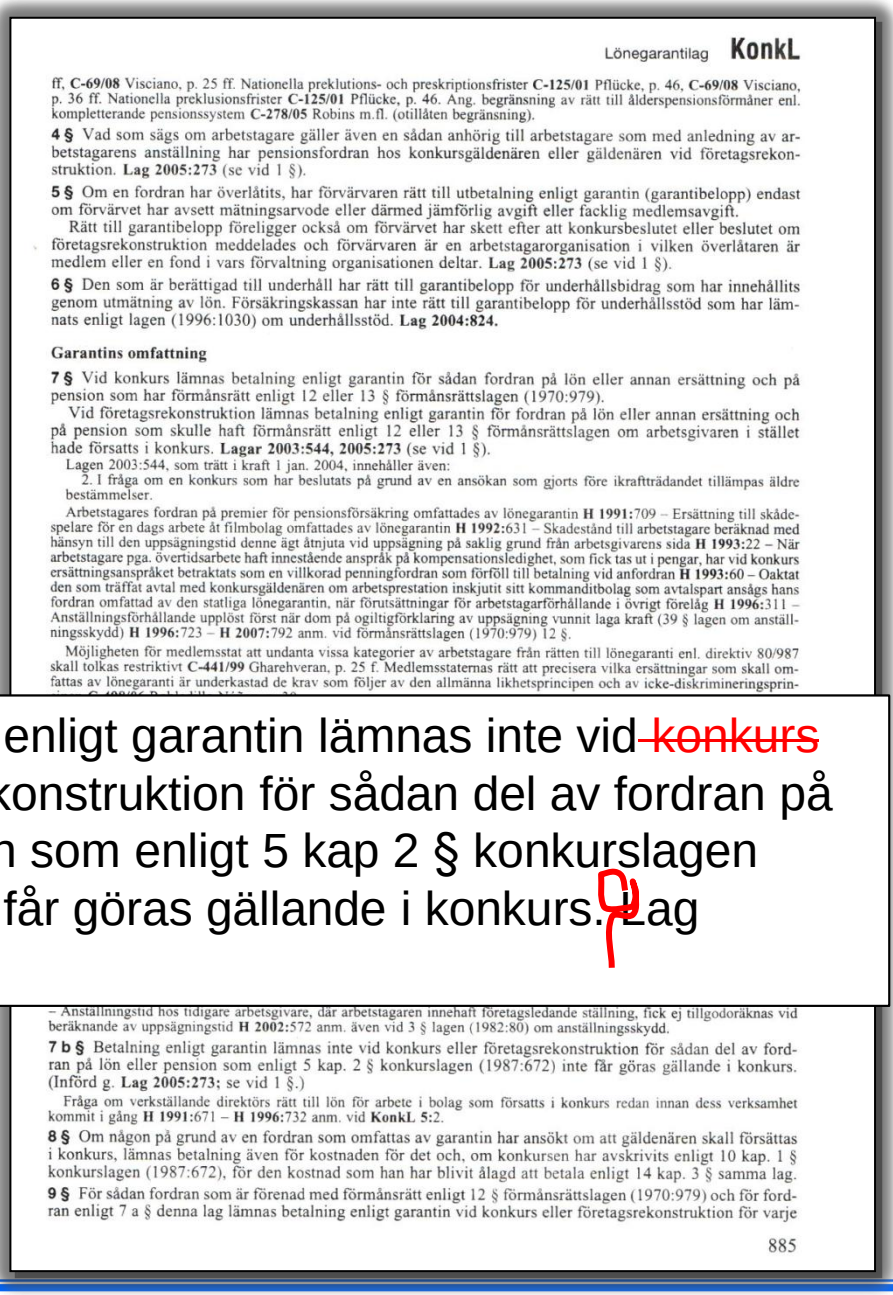

Lönegarantilag **KonkL**

ff, **C-69/08** Visciano, p. 25 ff. Nationella preklutions- och preskriptionsfrister **C-125/01** Pflücke, p. 46, **C-69/08** Visciano, p. 36 ff. Nationella preklusionsfrister **C-125/01** Pflücke, p. 46. Ang. begränsning av rätt till ålderspensionsförmåner enl. kompletterande pensionssystem **C-278/05** Robins m.fl. (otillåten begränsning).

4 § Vad som sägs om arbetstagare gäller även en sådan anhörig till arbetstagare som med anledning av arbetstagarens anställning har pensionsfordran hos konkursgäldenären eller gäldenären vid företagsrekonstruktion. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

5 § Om en fordran har överlåtits, har förvärvaren rätt till utbetalning enligt garantin (garantibelopp) endast om förvärvet har avsett mätningsarvode eller därmed jämförlig avgift eller facklig medlemsavgift.

Rätt till garantibelopp föreligger också om förvärvet har skett efter att konkursbeslutet eller beslutet om företagsrekonstruktion meddelades och förvärvaren är en arbetstagarorganisation i vilken överlåtaren är medlem eller en fond i vars förvaltning organisationen deltar. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

6 § Den som är berättigad till underhåll har rätt till garantibelopp för underhållsbidrag som har innehållits genom utmätning av lön. Försäkringskassan har inte rätt till garantibelopp för underhållsstöd som har lämnats enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd. **Lag 2004:824.**

Garantins omfattning

7 § Vid konkurs lämnas betalning enligt garantin för sådan fordran på lön eller annan ersättning och på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen (1970:979).

Vid företagsrekonstruktion lämnas betalning enligt garantin för fordran på lön eller annan ersättning och på pension som skulle haft förmånsrätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen om arbetsgivaren i stället hade försatts i konkurs. **Lagar 2003:544, 2005:273** (se vid 1 §).

Lagen 2003:544, som trätt i kraft 1 jan. 2004, innehåller även:

2. I fråga om en konkurs som har beslutats på grund av en ansökan som gjorts före ikraftträdandet tillämpas äldre bestämmelser.

Arbetstagares fordran på premier för pensionsförsäkring omfattades av lönegarantin **H 1991:**709 – Ersättning till skådespelare för en dags arbete åt filmbolag omfattades av lönegarantin **H 1992:**631 – Skadestånd till arbetstagare beräknad med hänsyn till den uppsägningstid denne ägt åtnjuta vid uppsägning på saklig grund från arbetsgivarens sida **H 1993:**22 – När arbetstagare pga. övertidsarbete haft innestående anspråk på kompensationsledighet, som fick tas ut i pengar, har vid konkurs ersättningsanspråket betraktats som en villkorad penningfordran som förföll till betalning vid anfordran **H 1993:**60 – Oaktat den som träffat avtal med konkursgäldenären om arbetsprestation inskjutit sitt kommanditbolag som avtalspart ansågs hans fordran omfattad av den statliga lönegarantin, när förutsättningar för arbetstagarförhållande i övrigt förelåg **H 1996:**311 – Anställningsförhållande upplöst först när dom på ogiltigförklaring av uppsägning vunnit laga kraft (39 § lagen om anställningsskydd) **H 1996:**723 – **H 2007:**792 anm. vid förmånsrättslagen (1970:979) 12 §.

Möjligheten för medlemsstat att undanta vissa kategorier av arbetstagare från rätten till lönegaranti enl. direktiv 80/987 skall tolkas restriktivt **C-441/99** Gharehveran, p. 25 f. Medlemsstaternas rätt att precisera vilka ersättningar som skall omfattas av lönegaranti är underkastad de krav som följer av den allmänna likhetsprincipen och av icke-diskrimineringsprin-

– Anställningstid hos tidigare arbetsgivare, där arbetstagaren innehaft företagsledande ställning, fick ej tillgodoräknas vid beräknande av uppsägningstid **H 2002:**572 anm. även vid 3 § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

7 b § Betalning enligt garantin lämnas inte vid konkurs eller företagsrekonstruktion för sådan del av fordran på lön eller pension som enligt 5 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) inte får göras gällande i konkurs. (Införd g. **Lag 2005:273;** se vid 1 §.)

Fråga om verkställande direktörs rätt till lön för arbete i bolag som försatts i konkurs redan innan dess verksamhet kommit i gång **H 1991:**671 – **H 1996:**732 anm. vid **KonkL 5:**2.

8 § Om någon på grund av en fordran som omfattas av garantin har ansökt om att gäldenären skall försättas i konkurs, lämnas betalning även för kostnaden för det och, om konkursen har avskrivits enligt 10 kap. 1 § konkurslagen (1987:672), för den kostnad som han har blivit ålagd att betala enligt 14 kap. 3 § samma lag.

9 § För sådan fordran som är förenad med förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) och för fordran enligt 7 a § denna lag lämnas betalning enligt garantin vid konkurs eller företagsrekonstruktion för varje

885

7 b § Betalning enligt garantin lämnas inte vid ~~konkurs eller~~ företagsrekonstruktion för sådan del av fordran på lön eller pension som enligt 5 kap 2 § konkurslagen (1987:672) inte får göras gällande i konkurs. Lag (2005:273).

Vid konkurs lämnas inte betalning vid missbruk och nog inte i de fall som regleras i 5 kap 2 § andra stycket konkurslagen.

ii. Anmälan till Arbetsförmedlingen (konsekvenser av van Ardennen)

Bestämmelserna

- Lönegarantirätt 12 § FRL + 7 § LGL avseende första månaden
- Lönegarantirätt 7 a § för tid därefter
- Avräkningsregel
  - Faktisk inkomst
  - Fiktiv inkomst
  - Anmälan af

Rättsläget

- Lönegarantidirektivet innefattar en garanti för utestående löner
  - Undantag nödvändigt förhindra missbruk
  - Undantag hemliga överenskommelser
- Förarbetena – närmast statsfinansiella skäl
- Missbruk genom att inte verka för ny anställning – jfr arbetsgivarens ansvar

Rättsliga konsekvenser

- Tolkning inte möjlig = direkt effekt
- Beslutsfattare får inte beakta villkoret
- Lönegaranti ska beviljas oavsett anmälan
- Anmälan kan ha betydelse för avräkning enligt 13 § LAS – ej automatiskt

ff, **C-69/08** Visciano, p. 25 ff. Nationella preklutions- och preskriptionsfrister **C-125/01** Pflücke, p. 46, **C-69/08** Visciano, p. 36 ff. Nationella preklusionsfrister **C-125/01** Pflücke, p. 46. Ang. begränsning av rätt till ålderspensionsförmåner enl. kompletterande pensionssystem **C-278/05** Robins m.fl. (otillåten begränsning).

4 § Vad som sägs om arbetstagare gäller även en sådan anhörig till arbetstagare som med anledning av arbetstagarens anställning har pensionsfordran hos konkursgäldenären eller gäldenären vid företagsrekonstruktion. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

5 § Om en fordran har överlåtits, har förvärvaren rätt till utbetalning enligt garantin (garantibelopp) endast

7 a § Betalning enligt garantin lämnas också för fordran på uppsägningslön för tid efter en månad från konkursbeslutet. […]

[…] Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av garantin ~~endast om arbetstagaren kan visa att han eller hon har anmält sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen.~~ För uppsägningstid omfattar garantin endast lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under den tid lönen eller ersättningen avser har haft av egen rörelse eller har förvärvat eller borde ha kunnat förvärva i en annan anställning. […].

för annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av garantin endast om arbetstagaren kan visa att han eller hon har anmält sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen. För uppsägningstid omfattar garantin endast lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under den tid lönen eller ersättningen avser har haft av egen rörelse eller har förvärvat eller borde ha kunnat förvärva i en annan anställning. Vid bestämmande av i vilken utsträckning fordran på lön eller ersättning under uppsägningstid omfattas av garantin skall med samtidig inkomst i annan anställning jämställas aktivitetsstöd som lämnas till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program, i den mån stödet avser samma tid som lönen eller ersättningen och arbetstagaren har blivit berättigad till stödet efter uppsägningen.

Betalning enligt garantin lämnas dock inte till sådan arbetstagare som avses i 12 § sjätte stycket förmånsrättslagen (1970:979). (Införd g. **Lag 2005:273;** se vid 1 §.)

Fråga om uppsägningstidens längd vid beräkning av uppsagd arbetstagares lönefordran **H 1991:**714 – **H 1997:**299 anm. vid 12 § förmånsrättslagen (innebörden av ”närstående”) – **H 2002:**75 anm. vid 12 § förmånsrättslagen (1970:979) – Anställningstid hos tidigare arbetsgivare, där arbetstagaren innehaft företagsledande ställning, fick ej tillgodoräknas vid beräknande av uppsägningstid **H 2002:**572 anm. även vid 3 § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

7 b § Betalning enligt garantin lämnas inte vid konkurs eller företagsrekonstruktion för sådan del av fordran på lön eller pension som enligt 5 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) inte får göras gällande i konkurs. (Införd g. **Lag 2005:273;** se vid 1 §.)

Fråga om verkställande direktörs rätt till lön för arbete i bolag som försatts i konkurs redan innan dess verksamhet kommit i gång **H 1991:**671 – **H 1996:**732 anm. vid **KonkL 5:**2.

8 § Om någon på grund av en fordran som omfattas av garantin har ansökt om att gäldenären skall försättas i konkurs, lämnas betalning även för kostnaden för det och, om konkursen har avskrivits enligt 10 kap. 1 § konkurslagen (1987:672), för den kostnad som han har blivit ålagd att betala enligt 14 kap. 3 § samma lag.

9 § För sådan fordran som är förenad med förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) och för fordran enligt 7 a § denna lag lämnas betalning enligt garantin vid konkurs eller företagsrekonstruktion för varje

Rättsliga konsekvenser

- Tolkning inte möjlig = direkt effekt
- Förmånsrätt – till skillnad från lönegaranti – förutsätter anmälan
- Vid företagsrekonstruktion krävs anmälan
- Staten har regress

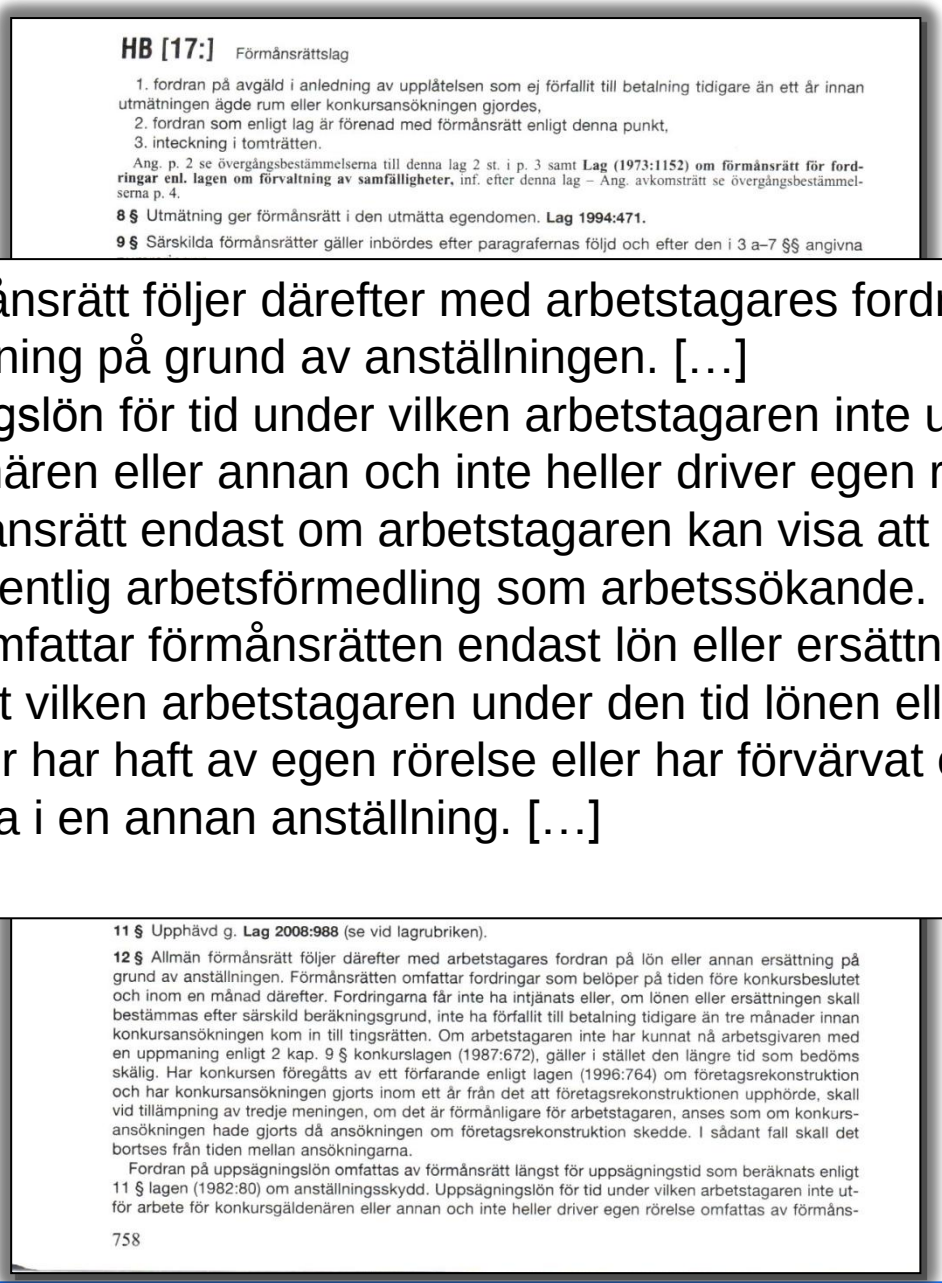

HB [17:] Förmånsrättslag

1. fordran på avgäld i anledning av upplåtelsen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes,
2. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
3. inteckning i tomträtten.

Ang. p. 2 se övergångsbestämmelserna till denna lag 2 st. i p. 3 samt **Lag (1973:1152) om förmånsrätt för fordringar enl. lagen om förvaltning av samfälligheter,** inf. efter denna lag – Ang. avkomsträtt se övergångsbestämmelserna p. 4.

8 § Utmätning ger förmånsrätt i den utmätta egendomen. **Lag 1994:471.**

9 § Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 3 a–7 §§ angivna

11 § Upphävd g. **Lag 2008:988** (se vid lagrubriken).

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. Förmånsrätten omfattar fordringar som belöper på tiden före konkursbeslutet och inom en månad därefter. Fordringarna får inte ha intjänats eller, om lönen eller ersättningen skall bestämmas efter särskild beräkningsgrund, inte ha förfallit till betalning tidigare än tre månader innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Om arbetstagaren inte har kunnat nå arbetsgivaren med en uppmaning enligt 2 kap. 9 § konkurslagen (1987:672), gäller i stället den längre tid som bedöms skälig. Har konkursen föregåtts av ett förfarande enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion och har konkursansökningen gjorts inom ett år från det att företagsrekonstruktionen upphörde, skall vid tillämpning av tredje meningen, om det är förmånligare för arbetstagaren, anses som om konkursansökningen hade gjorts då ansökningen om företagsrekonstruktion skedde. I sådant fall skall det bortses från tiden mellan ansökningarna.

Fordran på uppsägningslön omfattas av förmånsrätt längst för uppsägningstid som beräknats enligt 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmåns-

758

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. […]

[…] Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmånsrätt endast om arbetstagaren kan visa att han har anmält sig hos offentlig arbetsförmedling som arbetssökande. För uppsägningstid omfattar förmånsrätten endast lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under den tid lönen eller ersättningen avser har haft av egen rörelse eller har förvärvat eller borde ha kunnat förvärva i en annan anställning. […]

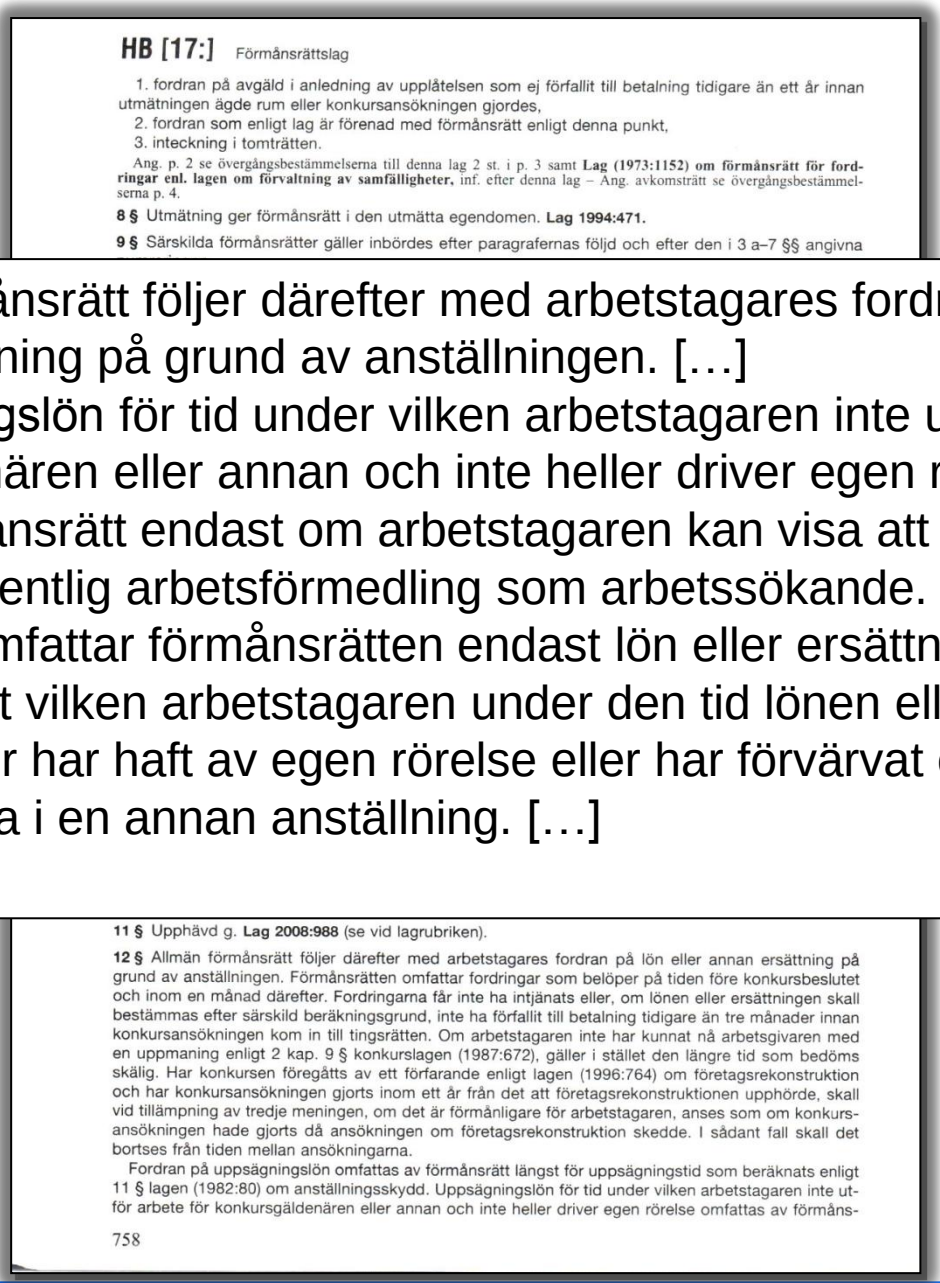

HB [17:] Förmånsrättslag

1. fordran på avgäld i anledning av upplåtelsen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes,
2. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
3. inteckning i tomträtten.

Ang. p. 2 se övergångsbestämmelserna till denna lag 2 st. i p. 3 samt **Lag (1973:1152) om förmånsrätt för fordringar enl. lagen om förvaltning av samfälligheter,** inf. efter denna lag – Ang. avkomsträtt se övergångsbestämmelserna p. 4.

8 § Utmätning ger förmånsrätt i den utmätta egendomen. **Lag 1994:471.**

9 § Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 3 a–7 §§ angivna

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. […]

[…] Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmånsrätt endast om arbetstagaren kan visa att han har anmält sig hos offentlig arbetsförmedling som arbetssökande. För uppsägningstid omfattar förmånsrätten endast lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under den tid lönen eller ersättningen avser har haft av egen rörelse eller har förvärvat eller borde ha kunnat förvärva i en annan anställning. […]

Gäller

11 § Upphävd g. **Lag 2008:988** (se vid lagrubriken).

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. Förmånsrätten omfattar fordringar som belöper på tiden före konkursbeslutet och inom en månad därefter. Fordringarna får inte ha intjänats eller, om lönen eller ersättningen skall bestämmas efter särskild beräkningsgrund, inte ha förfallit till betalning tidigare än tre månader innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Om arbetstagaren inte har kunnat nå arbetsgivaren med en uppmaning enligt 2 kap. 9 § konkurslagen (1987:672), gäller i stället den längre tid som bedöms skälig. Har konkursen föregåtts av ett förfarande enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion och har konkursansökningen gjorts inom ett år från det att företagsrekonstruktionen upphörde, skall vid tillämpning av tredje meningen, om det är förmånligare för arbetstagaren, anses som om konkursansökningen hade gjorts då ansökningen om företagsrekonstruktion skedde. I sådant fall skall det bortses från tiden mellan ansökningarna.

Fordran på uppsägningslön omfattas av förmånsrätt längst för uppsägningstid som beräknats enligt 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmåns-

758

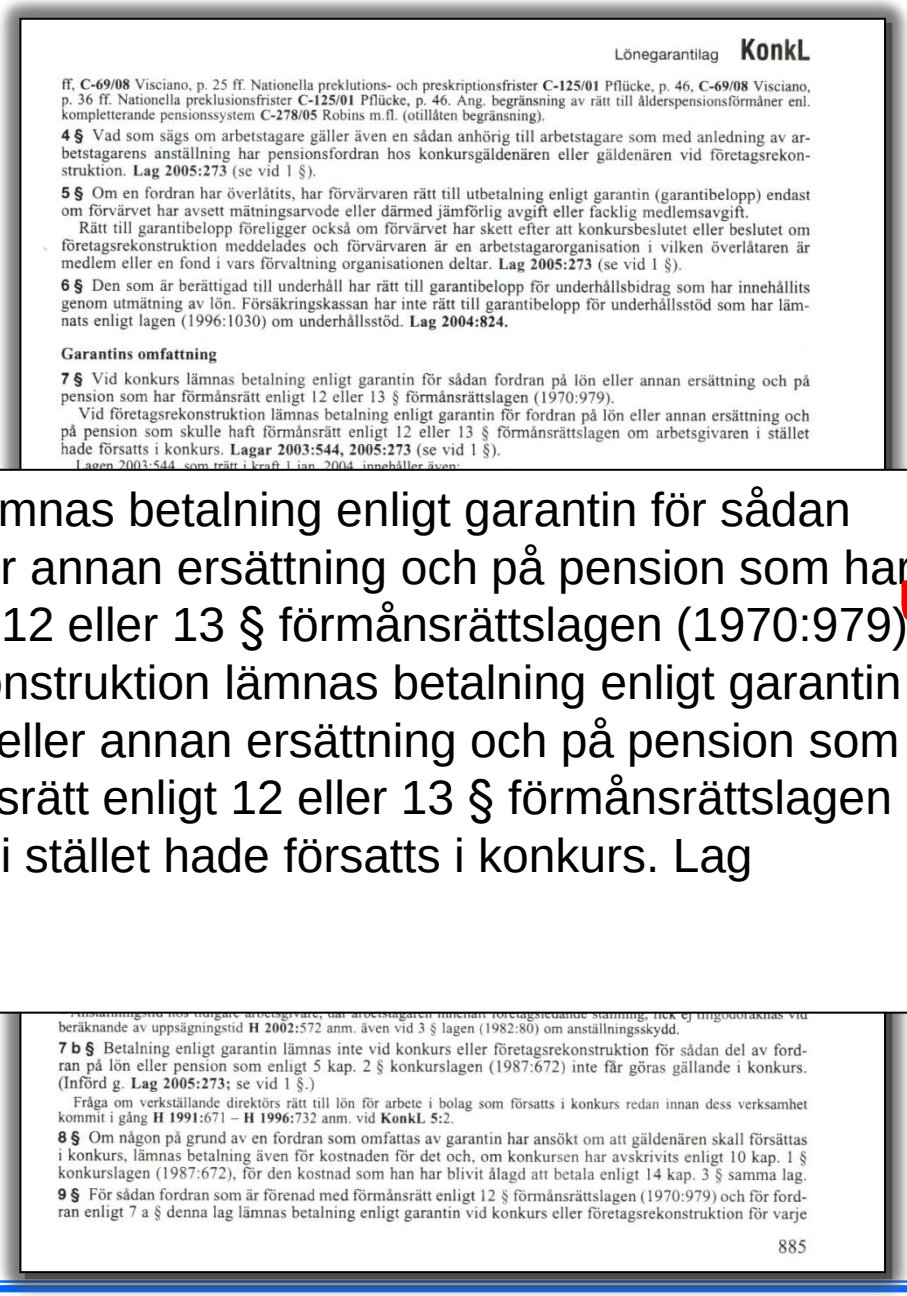

Lönegarantilag **KonkL**

ff, **C-69/08** Visciano, p. 25 ff. Nationella preklutions- och preskriptionsfrister **C-125/01** Pflücke, p. 46, **C-69/08** Visciano, p. 36 ff. Nationella preklusionsfrister **C-125/01** Pflücke, p. 46. Ang. begränsning av rätt till ålderspensionsförmåner enl. kompletterande pensionssystem **C-278/05** Robins m.fl. (otillåten begränsning).

4 § Vad som sägs om arbetstagare gäller även en sådan anhörig till arbetstagare som med anledning av arbetstagarens anställning har pensionsfordran hos konkursgäldenären eller gäldenären vid företagsrekonstruktion. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

5 § Om en fordran har överlåtits, har förvärvaren rätt till utbetalning enligt garantin (garantibelopp) endast om förvärvet har avsett mätningsarvode eller därmed jämförlig avgift eller facklig medlemsavgift.

Rätt till garantibelopp föreligger också om förvärvet har skett efter att konkursbeslutet eller beslutet om företagsrekonstruktion meddelades och förvärvaren är en arbetstagarorganisation i vilken överlåtaren är medlem eller en fond i vars förvaltning organisationen deltar. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

6 § Den som är berättigad till underhåll har rätt till garantibelopp för underhållsbidrag som har innehållits genom utmätning av lön. Försäkringskassan har inte rätt till garantibelopp för underhållsstöd som har lämnats enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd. **Lag 2004:824.**

Garantins omfattning

7 § Vid konkurs lämnas betalning enligt garantin för sådan fordran på lön eller annan ersättning och på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen (1970:979).

Vid företagsrekonstruktion lämnas betalning enligt garantin för fordran på lön eller annan ersättning och på pension som skulle haft förmånsrätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen om arbetsgivaren i stället hade försatts i konkurs. **Lagar 2003:544, 2005:273** (se vid 1 §).

Lagen 2003:544, som trätt i kraft 1 jan. 2004, innehåller även:

beräknande av uppsägningstid **H 2002:**572 anm. även vid 3 § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

7 b § Betalning enligt garantin lämnas inte vid konkurs eller företagsrekonstruktion för sådan del av fordran på lön eller pension som enligt 5 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) inte får göras gällande i konkurs. (Införd g. **Lag 2005:273;** se vid 1 §.)

Fråga om verkställande direktörs rätt till lön för arbete i bolag som försatts i konkurs redan innan dess verksamhet kommit i gång **H 1991:**671 – **H 1996:**732 anm. vid **KonkL 5:**2.

8 § Om någon på grund av en fordran som omfattas av garantin har ansökt om att gäldenären skall försättas i konkurs, lämnas betalning även för kostnaden för det och, om konkursen har avskrivits enligt 10 kap. 1 § konkurslagen (1987:672), för den kostnad som han har blivit ålagd att betala enligt 14 kap. 3 § samma lag.

9 § För sådan fordran som är förenad med förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) och för fordran enligt 7 a § denna lag lämnas betalning enligt garantin vid konkurs eller företagsrekonstruktion för varje

885

7 § Vid konkurs lämnas betalning enligt garantin för sådan fordran på lön eller annan ersättning och på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen (1970:979).

Vid företagsrekonstruktion lämnas betalning enligt garantin för fordran på lön eller annan ersättning och på pension som skulle haft förmånsrätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen om arbetsgivaren i stället hade försatts i konkurs. Lag (2005:273).

samt i några andra situationer

Gäller

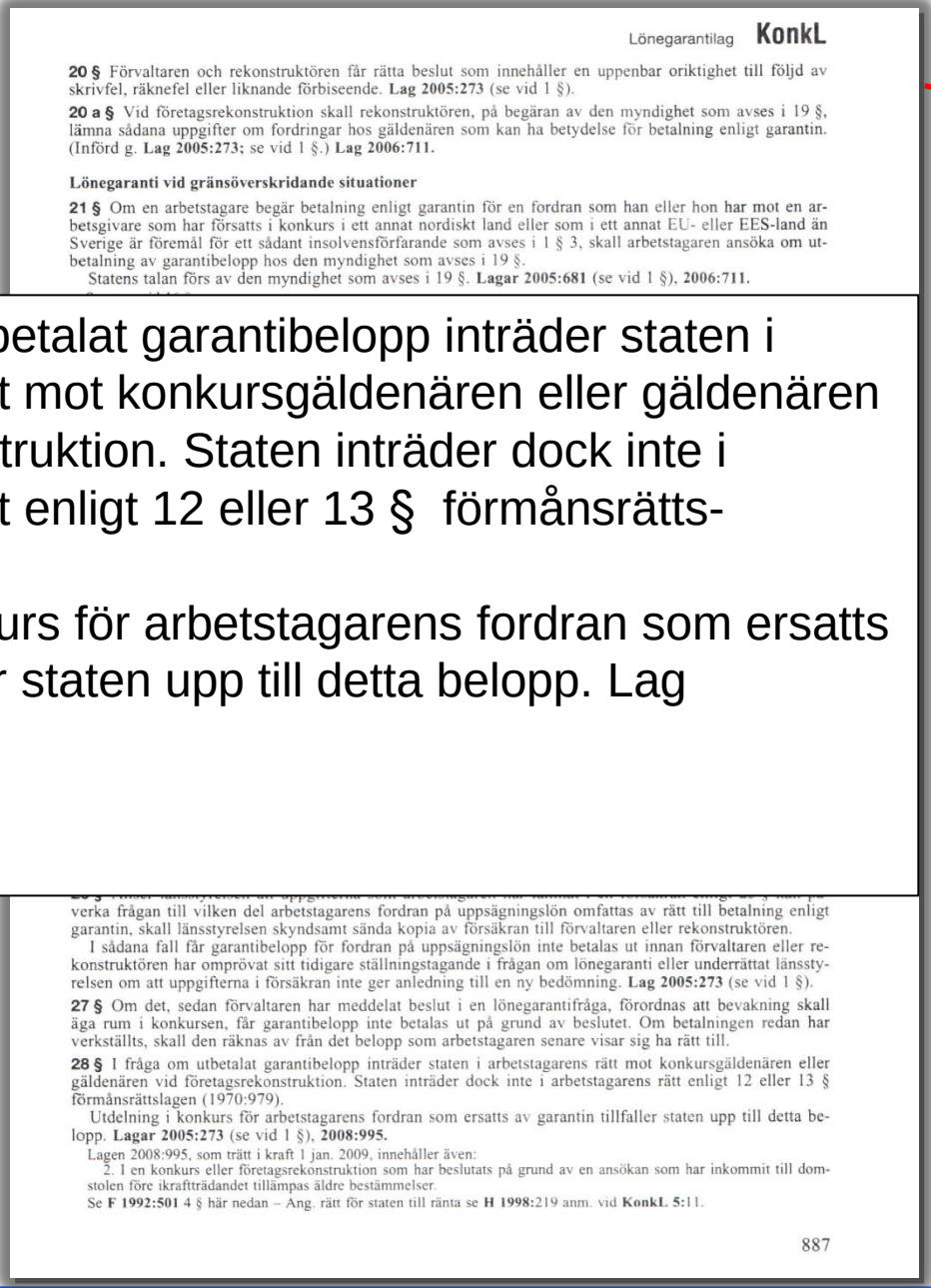

Lönegarantilag **KonkL**

20 § Förvaltaren och rekonstruktören får rätta beslut som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

20 a § Vid företagsrekonstruktion skall rekonstruktören, på begäran av den myndighet som avses i 19 §, lämna sådana uppgifter om fordringar hos gäldenären som kan ha betydelse för betalning enligt garantin. (Införd g. **Lag 2005:273;** se vid 1 §.) **Lag 2006:711.**

Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

21 § Om en arbetstagare begär betalning enligt garantin för en fordran som han eller hon har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land eller som i ett annat EU- eller EES-land än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3, skall arbetstagaren ansöka om utbetalning av garantibelopp hos den myndighet som avses i 19 §.

Statens talan förs av den myndighet som avses i 19 §. **Lagar 2005:681** (se vid 1 §), **2006:711.**

verka frågan till vilken del arbetstagarens fordran på uppsägningslön omfattas av rätt till betalning enligt garantin, skall länsstyrelsen skyndsamt sända kopia av försäkran till förvaltaren eller rekonstruktören.

I sådana fall får garantibelopp för fordran på uppsägningslön inte betalas ut innan förvaltaren eller rekonstruktören har omprövat sitt tidigare ställningstagande i frågan om lönegaranti eller underrättat länsstyrelsen om att uppgifterna i försäkran inte ger anledning till en ny bedömning. **Lag 2005:273** (se vid 1 §).

27 § Om det, sedan förvaltaren har meddelat beslut i en lönegarantifråga, förordnas att bevakning skall äga rum i konkursen, får garantibelopp inte betalas ut på grund av beslutet. Om betalningen redan har verkställts, skall den räknas av från det belopp som arbetstagaren senare visar sig ha rätt till.

28 § I fråga om utbetalat garantibelopp inträder staten i arbetstagarens rätt mot konkursgäldenären eller gäldenären vid företagsrekonstruktion. Staten inträder dock inte i arbetstagarens rätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen (1970:979).

Utdelning i konkurs för arbetstagarens fordran som ersatts av garantin tillfaller staten upp till detta belopp. **Lagar 2005:273** (se vid 1 §), **2008:995.**

Lagen 2008:995, som trätt i kraft 1 jan. 2009, innehåller även:

2. I en konkurs eller företagsrekonstruktion som har beslutats på grund av en ansökan som har inkommit till domstolen före ikraftträdandet tillämpas äldre bestämmelser.

Se **F 1992:501** 4 § här nedan – Ang. rätt för staten till ränta se **H 1998:**219 anm. vid **KonkL 5:**11.

887

28 § I fråga om utbetalat garantibelopp inträder staten i arbetstagarens rätt mot konkursgäldenären eller gäldenären vid företagsrekonstruktion. Staten inträder dock inte i arbetstagarens rätt enligt 12 eller 13 § förmånsrättslagen (1970:979).

Utdelning i konkurs för arbetstagarens fordran som ersatts av garantin tillfaller staten upp till detta belopp. Lag (2008:995).

Nytt stycke

Vad som nu sagts gäller även om arbetstagaren inte enligt bestämmelsernas ordalag har haft rätt till lönegaranti, men förutsätter att betalningsrätt enligt 5 kap 2 § KL gäller

iii. Internationella frågor

Direktivet

- Artikel 9

  1. När ett företag som är verksamt på minst två medlemsstaters territorium är insolvent i den mening som avses i artikel 2.1, ska institutionen i den medlemsstat på vilkens territorium arbetstagarna normalt utför eller utförde sitt arbete vara behörig institution för betalningen av utestående fordringar till arbetstagarna.

2 a § I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin. Lag (2005:681).

Denna förordning träder i kraft d. 1 jan. 1988 då konkursförordningen (1979:801) upphör att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om konkurser, där konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vidtas en åtgärd enligt den nya konkurslagen, tillämpas bestämmelserna för motsvarande åtgärd i den nya förordningen.

3. i ett annat land i Europeiska unionen (EU-land) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-land) än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG. **Lagar 2005:273, 681,** som även innehåller:

Denna lag träder i kraft d. 7 okt. 2005 och tillämpas i fråga om insolvensförfaranden som inletts därefter.

Lagen 2005:273, som trätt i kraft 1 juni s.å., innehåller även:

2. De nya bestämmelserna om lönegaranti vid företagsrekonstruktion skall tillämpas om beslutet om företagsrekonstruktion fattas på grund av en ansökan om företagsrekonstruktion som inkommit till tingsrätten d. 1 juni 2005 eller senare.

Fråga, om konkursförvaltare träffat avtal om överlåtelse av rörelse i viss strid med denna lag **H 1995:**627 anm. även vid **KonkL 14:**4.

Ang. *tillämpningsområdet* för direktiv 80/987, se **C-94/95** och **C-95/95** Bonifaci m.fl. och Berto m.fl., p. 35 ff samt **C-81/05** Cordero Alonso (tillämplighet i tiden i samband med ändringsdirektiv). Betr. definitionen av arbetstagare i direktiv 80/987, se **C-334/92** Wagner Miret, p. 12 (hänv. till nationell rätt). *Direkt effekt* **C-441/99** Gharehveran, p. 36 ff.

2 § Om konkursen har inträffat i ett annat nordiskt land, lämnas betalning enligt garantin endast för en sådan fordran som avser anställning med övervägande anknytning till Sverige eller svenska förhållanden. **Lag 1997:204.**

2 a § I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin. (Införd g. **Lag 2005:681;** se vid 1 §.)

När arbetstagare och arbetsgivare är etablerade i olika EU- eller EES-stater skall institutionen i den stat där beslut att inleda insolvensförfarande har fattats betala arbetstagarens fordringar om arbetsgivaren blir insolvent **C-117/96** Mosbaek, p. 27. Om arbetstagare arbetar för en filial till ett bolag med säte i en annan medlemsstat som har försatts i likvidation är det institutionen i den stat där arbetstagarna arbetade som skall garantera betalning av deras fordringar **C-198/98** Everson och Barrass, p. 23 f. Fråga om den statliga lönegarantin omfattade arbetstagare verksam både i Sverige och i andra medlemsstater **C-310/07** Holmqvist.

3 § Om arbetsgivaren tidigare har varit försatt i konkurs, betalas inte fordringar som har gjorts eller hade kunnat göras gällande i den konkursen.

3 a § Vad som i denna lag sägs om konkurs gäller i tillämpliga delar när en arbetsgivare är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3. (Införd g. **Lag 2005:681;** se vid 1 §.)

Ang. begreppet *den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde i art. 3.2 och 4.2 i direktiv 80/987*, se **C-373/95** Maso m.fl., p. 43 ff och **C-160/01** Mau, p. 30 (enhetlig gemenskapsrättslig tolkning). Betr. begreppet *anställningsförhållande*, se **C-160/01** Mau, p. 44 (perioder under vilka anställningsförhållandet tillfälligt har upphört skall inte omfattas eftersom ingen lön utgår). Ang. definitionen av *lön*, se **C-442/00** Rodriguez Caballero, p. 27 ff och **C-520/03** Olaso Valero, p. 32

Svensk insolvens

- Holmqvist, C-310/07
- Företaget måste emellertid ha en varaktig ekonomisk närvaro i den medlemsstaten, i form av personella resurser, som gör det möjligt för företaget att bedriva verksamhet där. När det gäller ett transportföretag som är etablerat i en medlemsstat innebär inte den omständigheten, att en arbetstagare, som är anställd i den medlemsstaten av detta företag, levererar varor mellan den medlemsstat i vilken transportföretaget är etablerat och en annan medlemsstat, att detta företag har en varaktig ekonomisk närvaro i en annan medlemsstat.

Svensk insolvens

- En arbetstagare kan inte uteslutas från lönegaranti enbart med hänvisning till att arbete har utförts främst i annat land
- Vid företagsrekonstruktion – alltid svensk lönegaranti
  - Krav på anmälan till Arbetsförmedlingen (svensk af!)

2 a § I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin. Lag (2005:681).

i vilket arbetsgivaren är verksam

KonkL Lönegarantilag

Denna förordning träder i kraft d. 1 jan. 1988 då konkursförordningen (1979:801) upphör att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om konkurser, där konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vidtas en åtgärd enligt den nya konkurslagen, tillämpas bestämmelserna för motsvarande åtgärd i den nya förordningen.

3. i ett annat land i Europeiska unionen (EU-land) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-land) än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG. **Lagar 2005:273, 681,** som även innehåller:

Denna lag träder i kraft d. 7 okt. 2005 och tillämpas i fråga om insolvensförfaranden som inletts därefter.

Lagen 2005:273, som trätt i kraft 1 juni s.å., innehåller även:

2. De nya bestämmelserna om lönegaranti vid företagsrekonstruktion skall tillämpas om beslutet om företagsrekonstruktion fattas på grund av en ansökan om företagsrekonstruktion som inkommit till tingsrätten d. 1 juni 2005 eller senare.

Fråga, om konkursförvaltare träffat avtal om överlåtelse av rörelse i viss strid med denna lag **H 1995:**627 anm. även vid **KonkL 14:**4.

Ang. *tillämpningsområdet* för direktiv 80/987, se **C-94/95** och **C-95/95** Bonifaci m.fl. och Berto m.fl., p. 35 ff samt **C-81/05** Cordero Alonso (tillämplighet i tiden i samband med ändringsdirektiv). Betr. definitionen av arbetstagare i direktiv 80/987, se **C-334/92** Wagner Miret, p. 12 (hänv. till nationell rätt). *Direkt effekt* **C-441/99** Gharehveran, p. 36 ff.

2 § Om konkursen har inträffat i ett annat nordiskt land, lämnas betalning enligt garantin endast för en sådan fordran som avser anställning med övervägande anknytning till Sverige eller svenska förhållanden. **Lag 1997:204.**

2 a § I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin. (Införd g. **Lag 2005:681;** se vid 1 §.)

När arbetstagare och arbetsgivare är etablerade i olika EU- eller EES-stater skall institutionen i den stat där beslut att inleda insolvensförfarande har fattats betala arbetstagarens fordringar om arbetsgivaren blir insolvent **C-117/96** Mosbaek, p. 27. Om arbetstagare arbetar för en filial till ett bolag med säte i en annan medlemsstat som har försatts i likvidation är det institutionen i den stat där arbetstagarna arbetade som skall garantera betalning av deras fordringar **C-198/98** Everson och Barrass, p. 23 f. Fråga om den statliga lönegarantin omfattade arbetstagare verksam både i Sverige och i andra medlemsstater **C-310/07** Holmqvist.

3 § Om arbetsgivaren tidigare har varit försatt i konkurs, betalas inte fordringar som har gjorts eller hade kunnat göras gällande i den konkursen.

3 a § Vad som i denna lag sägs om konkurs gäller i tillämpliga delar när en arbetsgivare är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3. (Införd g. **Lag 2005:681;** se vid 1 §.)

Ang. begreppet *den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde i art. 3.2 och 4.2 i direktiv 80/987*, se **C-373/95** Maso m.fl., p. 43 ff och **C-160/01** Mau, p. 30 (enhetlig gemenskapsrättslig tolkning). Betr. begreppet *anställningsförhållande*, se **C-160/01** Mau, p. 44 (perioder under vilka anställningsförhållandet tillfälligt har upphört skall inte omfattas eftersom ingen lön utgår). Ang. definitionen av *lön*, se **C-442/00** Rodriguez Caballero, p. 27 ff och **C-520/03** Olaso Valero, p. 32

884

Utländsk insolvens

- Svensk lönegaranti om utfört arbete främst i Sverige
  - KonkursArbetsrätt sid 307
  - Tillåtet med mer generösa regler

2 a § I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin. Lag (2005:681).

Gäller

i vilket arbetsgivaren är verksam

KonkL Lönegarantilag

Denna förordning träder i kraft d. 1 jan. 1988 då konkursförordningen (1979:801) upphör att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om konkurser, där konkursbeslutet har meddelats före ikraftträdandet. Vad som i dessa bestämmelser sägs om konkursdomaren skall dock i stället avse tingsrätten. Vidtas en åtgärd enligt den nya konkurslagen, tillämpas bestämmelserna för motsvarande åtgärd i den nya förordningen.

3. i ett annat land i Europeiska unionen (EU-land) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-land) än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG. **Lagar 2005:273, 681,** som även innehåller:

Denna lag träder i kraft d. 7 okt. 2005 och tillämpas i fråga om insolvensförfaranden som inletts därefter.

Lagen 2005:273, som trätt i kraft 1 juni s.å., innehåller även:

2. De nya bestämmelserna om lönegaranti vid företagsrekonstruktion skall tillämpas om beslutet om företagsrekonstruktion fattas på grund av en ansökan om företagsrekonstruktion som inkommit till tingsrätten d. 1 juni 2005 eller senare.

Fråga, om konkursförvaltare träffat avtal om överlåtelse av rörelse i viss strid med denna lag **H 1995:**627 anm. även vid **KonkL 14:**4.

Ang. *tillämpningsområdet* för direktiv 80/987, se **C-94/95** och **C-95/95** Bonifaci m.fl. och Berto m.fl., p. 35 ff samt **C-81/05** Cordero Alonso (tillämplighet i tiden i samband med ändringsdirektiv). Betr. definitionen av arbetstagare i direktiv 80/987, se **C-334/92** Wagner Miret, p. 12 (hänv. till nationell rätt). *Direkt effekt* **C-441/99** Gharehveran, p. 36 ff.

2 § Om konkursen har inträffat i ett annat nordiskt land, lämnas betalning enligt garantin endast för en sådan fordran som avser anställning med övervägande anknytning till Sverige eller svenska förhållanden. **Lag 1997:204.**

2 a § I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin. (Införd g. **Lag 2005:681;** se vid 1 §.)

När arbetstagare och arbetsgivare är etablerade i olika EU- eller EES-stater skall institutionen i den stat där beslut att inleda insolvensförfarande har fattats betala arbetstagarens fordringar om arbetsgivaren blir insolvent **C-117/96** Mosbaek, p. 27. Om arbetstagare arbetar för en filial till ett bolag med säte i en annan medlemsstat som har försatts i likvidation är det institutionen i den stat där arbetstagarna arbetade som skall garantera betalning av deras fordringar **C-198/98** Everson och Barrass, p. 23 f. Fråga om den statliga lönegarantin omfattade arbetstagare verksam både i Sverige och i andra medlemsstater **C-310/07** Holmqvist.

3 § Om arbetsgivaren tidigare har varit försatt i konkurs, betalas inte fordringar som har gjorts eller hade kunnat göras gällande i den konkursen.

3 a § Vad som i denna lag sägs om konkurs gäller i tillämpliga delar när en arbetsgivare är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3. (Införd g. **Lag 2005:681;** se vid 1 §.)

Ang. begreppet *den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde i art. 3.2 och 4.2 i direktiv 80/987*, se **C-373/95** Maso m.fl., p. 43 ff och **C-160/01** Mau, p. 30 (enhetlig gemenskapsrättslig tolkning). Betr. begreppet *anställningsförhållande*, se **C-160/01** Mau, p. 44 (perioder under vilka anställningsförhållandet tillfälligt har upphört skall inte omfattas eftersom ingen lön utgår). Ang. definitionen av *lön*, se **C-442/00** Rodriguez Caballero, p. 27 ff och **C-520/03** Olaso Valero, p. 32

884

iv. Andra konsekvenser

Andra justeringar?

- Kan den strängare avräkningsregeln i 12 § FRL och 7 a § LGL tillämpas?
  - Avstående från lön
  - Andra situationer
  - Slutsats: Ibland

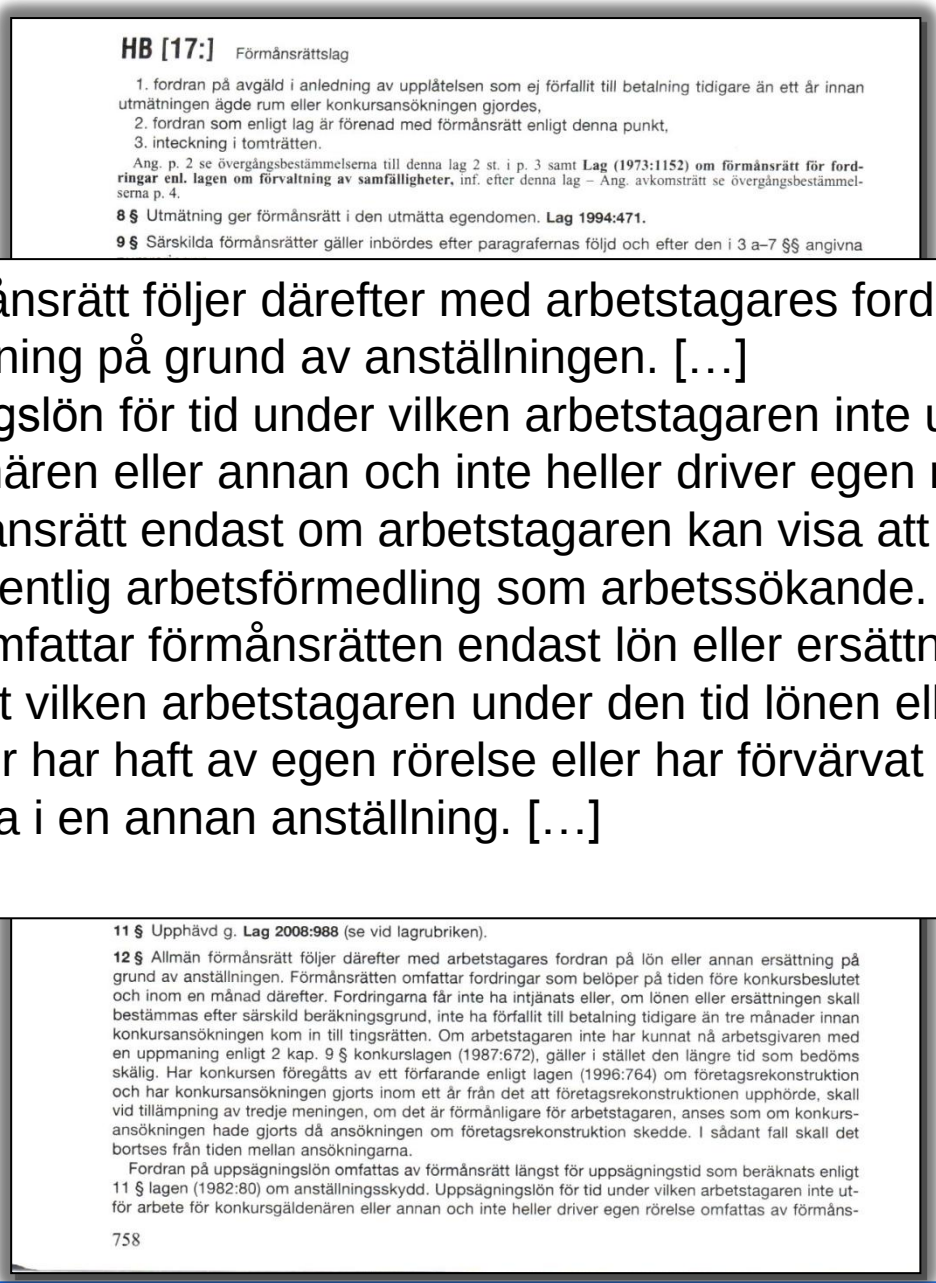

HB [17:] Förmånsrättslag

1. fordran på avgäld i anledning av upplåtelsen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes,
2. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
3. inteckning i tomträtten.

Ang. p. 2 se övergångsbestämmelserna till denna lag 2 st. i p. 3 samt **Lag (1973:1152) om förmånsrätt för fordringar enl. lagen om förvaltning av samfälligheter,** inf. efter denna lag – Ang. avkomsträtt se övergångsbestämmelserna p. 4.

8 § Utmätning ger förmånsrätt i den utmätta egendomen. **Lag 1994:471.**

9 § Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 3 a–7 §§ angivna

11 § Upphävd g. **Lag 2008:988** (se vid lagrubriken).

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. Förmånsrätten omfattar fordringar som belöper på tiden före konkursbeslutet och inom en månad därefter. Fordringarna får inte ha intjänats eller, om lönen eller ersättningen skall bestämmas efter särskild beräkningsgrund, inte ha förfallit till betalning tidigare än tre månader innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Om arbetstagaren inte har kunnat nå arbetsgivaren med en uppmaning enligt 2 kap. 9 § konkurslagen (1987:672), gäller i stället den längre tid som bedöms skälig. Har konkursen föregåtts av ett förfarande enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion och har konkursansökningen gjorts inom ett år från det att företagsrekonstruktionen upphörde, skall vid tillämpning av tredje meningen, om det är förmånligare för arbetstagaren, anses som om konkursansökningen hade gjorts då ansökningen om företagsrekonstruktion skedde. I sådant fall skall det bortses från tiden mellan ansökningarna.

Fordran på uppsägningslön omfattas av förmånsrätt längst för uppsägningstid som beräknats enligt 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmåns-

758

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. […]

[…] Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmånsrätt endast om arbetstagaren kan visa att han har anmält sig hos offentlig arbetsförmedling som arbetssökande. För uppsägningstid omfattar förmånsrätten endast lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under den tid lönen eller ersättningen avser har haft av egen rörelse eller har förvärvat eller borde ha kunnat förvärva i en annan anställning. […]

ibland

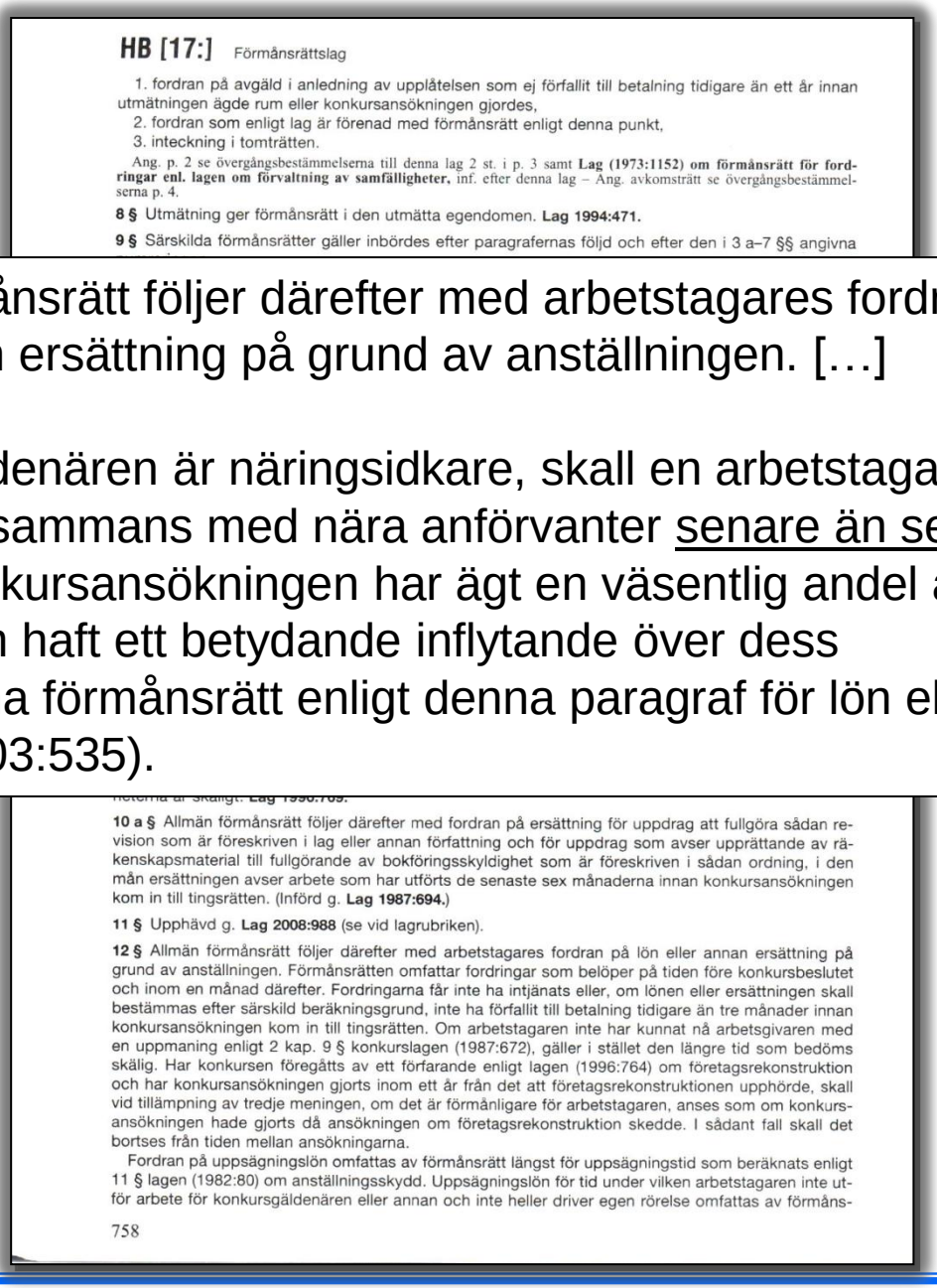

HB [17:] Förmånsrättslag

1. fordran på avgäld i anledning av upplåtelsen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes,
2. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
3. inteckning i tomträtten.

Ang. p. 2 se övergångsbestämmelserna till denna lag 2 st. i p. 3 samt **Lag (1973:1152) om förmånsrätt för fordringar enl. lagen om förvaltning av samfälligheter,** inf. efter denna lag – Ang. avkomsträtt se övergångsbestämmelserna p. 4.

8 § Utmätning ger förmånsrätt i den utmätta egendomen. **Lag 1994:471.**

9 § Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 3 a–7 §§ angivna

10 a § Allmän förmånsrätt följer därefter med fordran på ersättning för uppdrag att fullgöra sådan revision som är föreskriven i lag eller annan författning och för uppdrag som avser upprättande av räkenskapsmaterial till fullgörande av bokföringsskyldighet som är föreskriven i sådan ordning, i den mån ersättningen avser arbete som har utförts de senaste sex månaderna innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. (Införd g. **Lag 1987:694.**)

11 § Upphävd g. **Lag 2008:988** (se vid lagrubriken).

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. Förmånsrätten omfattar fordringar som belöper på tiden före konkursbeslutet och inom en månad därefter. Fordringarna får inte ha intjänats eller, om lönen eller ersättningen skall bestämmas efter särskild beräkningsgrund, inte ha förfallit till betalning tidigare än tre månader innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Om arbetstagaren inte har kunnat nå arbetsgivaren med en uppmaning enligt 2 kap. 9 § konkurslagen (1987:672), gäller i stället den längre tid som bedöms skälig. Har konkursen föregåtts av ett förfarande enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion och har konkursansökningen gjorts inom ett år från det att företagsrekonstruktionen upphörde, skall vid tillämpning av tredje meningen, om det är förmånligare för arbetstagaren, anses som om konkursansökningen hade gjorts då ansökningen om företagsrekonstruktion skedde. I sådant fall skall det bortses från tiden mellan ansökningarna.

Fordran på uppsägningslön omfattas av förmånsrätt längst för uppsägningstid som beräknats enligt 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Uppsägningslön för tid under vilken arbetstagaren inte utför arbete för konkursgäldenären eller annan och inte heller driver egen rörelse omfattas av förmåns-

758

12 § Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på lön eller annan ersättning på grund av anställningen. […]

[…]

Om konkursgäldenären är näringsidkare, skall en arbetstagare som själv eller tillsammans med nära anförvanter senare än sex månader före konkursansökningen har ägt en väsentlig andel av företaget och som haft ett betydande inflytande över dess verksamhet inte ha förmånsrätt enligt denna paragraf för lön eller pension. Lag (2003:535).

Gäller (Andersson, C-30/10)

Konsekvenser i förlängningen

- En bestämmelse ska läsas på olika sätt i olika sammanhang
  - Gäller 12 § FRL (van Ardennen)
  - Gäller 5:2 KL (NJA 2010 s. 434)
  - Gäller 4:8 KL

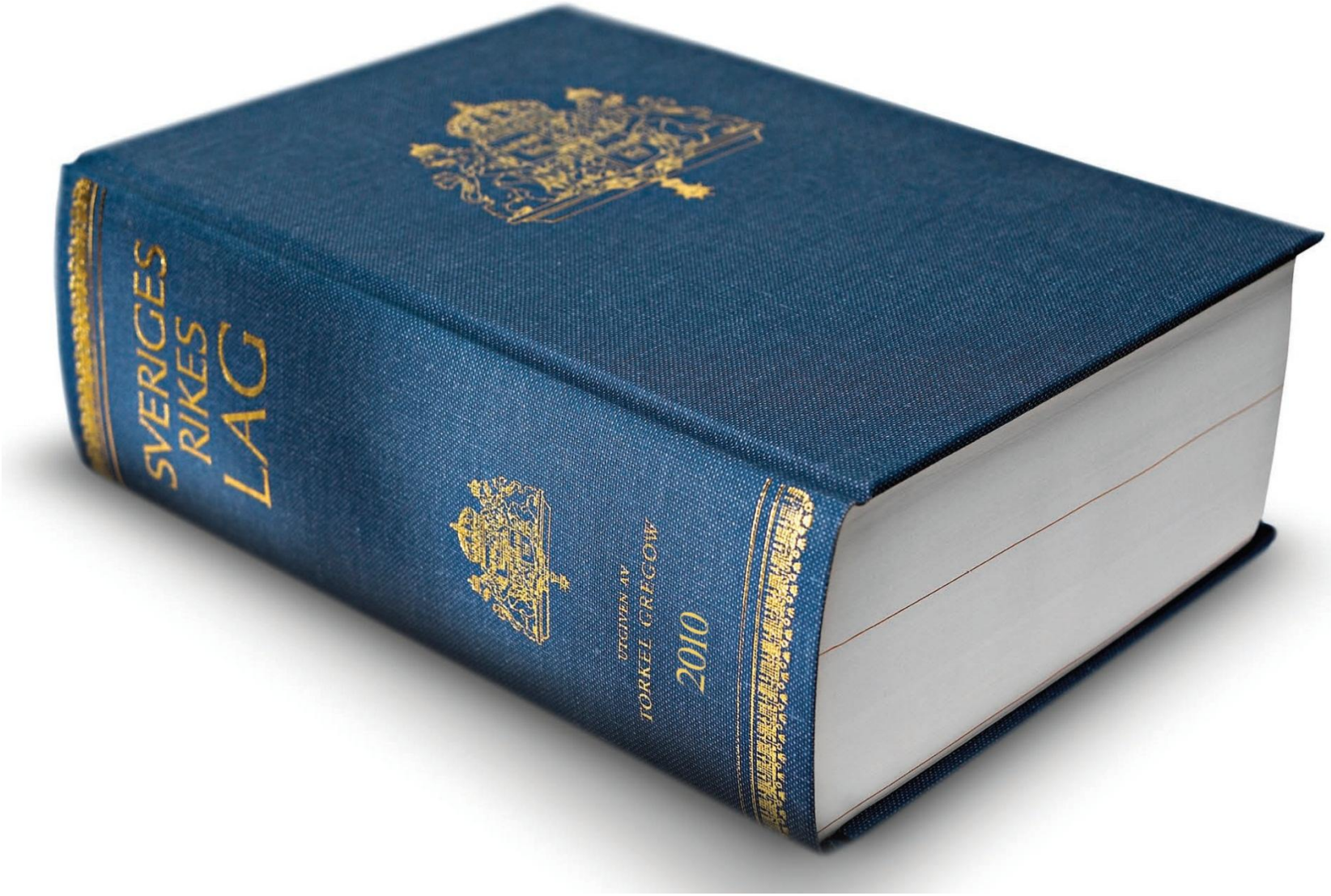

KONKURSARBETSRÄTT